

“Per no acabar al carrer, la dona sosté relacions molt tòxiques”

El centre d'acollida de persones sense llar Assís va néixer el 2001 al barri barceloní de Sarrià per donar resposta al sensellarisme. Des del 2016 van començar a posar el focus en les dones que viuen al carrer. A finals d'aquest 2021 preveuen estrenar la llar Rosario Endrinal, un centre d'acollida exclusiu per a elles.

El 2005 Rosario Endrinal va ser cremada viva per tres joves mentre dormia en un caixer. Fa unes setmanes es repetia un atac similar a Barcelona. L'odi al pobre persisteix? Ens arriben les notícies més colpidores i que poden semblar inversemblants, però el cert és que la violència contra els pobres i els delictes d'odi, l'aporofòbia, són un continu per a les persones sense llar. L'observatori Atento indica que el 47% dels qui viuen al carrer són objecte de delictes d'aquesta mena, i en el cas de les dones és molt pitjor. És el dia a dia per a les dones que ens venen a Assís, on un 71% han estat víctimes d'agressions. És el pitjor del que han de viure? És una de les violències que més han de suportar. T'adones com la misogínia i la violència de gènere es cobren amb una facilitat terrible. D'aquestes dones agredides, el 23% han patit violència sexual, amb tocaments, violacions o exhibicionisme. Aquest tipus de situacions entre els homes no arriba ni al 2%. Són evidents les diferències per raó de gènere. Reconèixer aquestes agressions com a delicte d'odi és el que més costa. La major part de les agressions no es denuncien, perquè les víctimes pensen que no hi tenen res a fer. Aquesta és la primera trava; les persones al carrer no es valoren i tenen una percepció molt deteriorada de la seva persona i de les oportunitats que els pot oferir la societat. Molts cops aquestes agressions d'odi són invisibles, i l'aporofòbia es barreja amb altres violències per raó d'origen o de gènere i sovint passa desapercibuda. Part de la vostra feina és acompanyar-les perquè ho denunciïn? Sí, mirem de fer-ho. Ens consta que en el darrer cas que comentàvem l'Ajuntament de Barcelona actuarà d'ofici en la denúncia d'aquest fet delictiu. S'ha de visibilitzar i que la societat condemni de manera contundent aquestes accions i, sobretot, transmetre confiança a les persones que en són víctimes, i el missatge que no estan soles, que no és tolerable i que s'ha d'actuar. La pandèmia ha impactat sobre els col·lectius més vulnerables, com dones, joves i migrants. Ho heu notat al centre? Sí, aquesta situació apocalíptica de la Covid ha posat molta gent al carrer, però s'ha de dir que aquests homes i dones ja existien. Estaven en situacions molt precàries, i la crisi no ha fet sinó accelerar el procés d'exclusió i visibilitzar-los molt més. Veníem d'una societat que generava aquestes bosses de pobresa i precarietat sostinguda, aquest sensellarisme pur. La crisi sanitària evidencia que sense un sostre no hi ha confinament possible. Sí. Per un costat, milers de persones que no tenien un sostre on confinar-se; per l'altre, milers de persones més que estaven pendents de perdre la llar i no podien complir amb les mesures de prevenció de la Covid, tant d'higiene com de distància social. Nosaltres hem assistit a un tsunami a càmera lenta, i al principi les demandes eren d'alimentació, però l'emergència s'ha agreujat pel que fa a l'habitatge. Ens trucaven dones que vivien amb criatures al garatge d'algun conegut o venien a buscar menjar amb els fills petits. Ens va impactar moltíssim, perquè no haurien d'haver acabat a la xarxa d'atenció de persones sense llar, però hi eren. La crisi us porta cares noves. Són perfils diferents dels que teníeu? Els darrers quatre mesos de l'any, vam atendre un 77% més de dones. Moltes ja estaven en situació de sensellarisme ocult, ja que vivien en habitatges insegurs. La mitjana d'edat de les dones ens disminueix: són més joves les que venen quan obrim el circuit específic d'atenció. Continuem treballant amb les que fa temps que viuen al carrer i que amb l'emergència tenen menys oportunitats a les quals aferrar-se, amb uns serveis públics col·lapsats en què les gestions passen a ser telemàtiques, fora del seu abast. Quines situacions s'amaguen en aquest sensellarisme ocult? Moltes dones es troben compartint o rellogant habitacions que no saben si podran pagar i això les porta sovint a oferir serveis a canvi. D'altres es veuen obligades a dormir al sofà d'un amic i han de passar tot el dia voltant per no molestar. Per no acabar al

carrer, la dona sosté relacions molt tòxiques, i aquest perfil s'agreuja amb la Covid. El sensellarisme femení té moltes cares. Són mares, són filles, dones migrades, viuen amb problemes de salut, són supervivents de violència de gènere... Són moltes coses. Caure en el sensellarisme per a les que són mares ha de ser un drama. Com s'actua en aquests casos? Aquesta ha estat una de les emergències dels darrers mesos, perquè hi havia dones en aquestes situacions d'allotjament amb fills petits. Els serveis socials, tant públics com privats, ens hem vist desbordats. Nosaltres no estàvem preparats per atendre menors, perquè som un centre d'acompanyament i socioeducatiu. Enmig de la crisi hem donat resposta a l'emergència repartint menjar i oferint dutxes i deixant de banda els espais grupals i col·lectius. La nostra feina s'ha traslladat al carrer, a les cues, i si venien amb infants miràvem de buscar un espai més íntim i de posar-les en contacte amb serveis socials. Veies les cues gegantines i, a l'altre costat de la vorera, una dona amb la criatura que s'ho mirava, i quan es posava a plorar ens hi acostàvem. Heu traslladat la feina al carrer, on les dones no es veuen gaire. Són una minoria? En un context en què tots els indicadors de vulnerabilitat es disparen, sembla curiós que les dones estiguin tan poc representades. Per això ens hem de preguntar on són en comptes de constatar que són poques. El sensellarisme les fa invisibles, perquè es viu de portes endins, amb situacions d'abús i explotació. L'Ajuntament de Barcelona va publicar el 2019 el pla de prevenció del sensellarisme femení. Arran de contactar amb més de 2.000 persones sense llar, el diagnòstic va ser que eren un 70% més que fa deu anys i, de les quals, 339 eren dones. A Barcelona, les dones que viuen al carrer mai han superat el 15%, però també n'hi ha un 60% més que una dècada enrere. Hi arriben més tard que els homes? Sí, les dones cultiven més la xarxa social i tenim capacitat per mobilitzar els recursos personals en els moments més crítics. L'altra raó és que les dones ens adaptem millor a la precarietat, estem disposades a viure processos molt traumàtics abans d'una situació de carrer. Saben que és un lloc molt hostil i, també com a mesura de protecció dels fills, aguanten situacions molt crítiques que a la llarga es converteixen en un factor de risc. Són estratègies de supervivència femenines que s'afegeixen als processos traumàtics en unes motxilles personals que cada cop pesen més. Una dona, quan arriba al carrer, ho fa en pitjors condicions que un home, en tots els sentits, tant relacionals com econòmiques, i també de salut mental. Arribar a tocar el carrer és la darrera opció... Sobreviuen a la victimització de violència i a la precarietat sostinguda. No hi ha cap dubte que hi ha una relació directa entre violència masclista i sensellarisme femení. Totes les entitats que hi treballem veiem aquesta realitat, i n'és una prova que, el 2020, el 65% de les dones que hem atès havien patit violència de gènere; el 31%, violència sexual, i el 98%, agressions físiques o psicològiques al llarg de la vida. 'Dones amb llar' aposta per buscar espais només per a elles i donar-los oportunitats. Volem una especificitat per a elles, no només per a les que fa temps que dormen en caixers; també per a aquelles que desconfien dels serveis socials, dels professionals de les entitats i administracions. S'han vist obligades a anar amb l'escopeta tot el dia carregada per autoprotecció i s'han sentit molt jutjades. Això fa difícil arribar-hi, perquè no esperen res i volen ser invisibles. El centre de dia és un espai de relació, però si es troben els dispositius col·lapsats i que els homes són majoria, el que fan és desaparèixer. És lògic, perquè eviten que es repeteixin les hostilitats que es troben en el seu dia a dia. Disposar d'un lloc de trobada i eines per empoderar-les és la clau? Oferir espais exclusius per a elles on es puguin relacionar i acompanyar-les en la recuperació emocional. S'ha demostrat que en venen més i repeteixen més vegades, fins al punt que van començar a envair les activitats mixtes que el centre oferia. En les assemblees, van arribar a ser més de la meitat de les participants. La incorporació de la perspectiva de gènere en el sensellarisme és una necessitat no coberta i que genera canvis significatius. Un dels nostres objectius és aconseguir fer un centre de dia integral, només per a elles, cosa que la pandèmia ens ha endarrerit. Es manté per a més endavant? Sí, és clar, però ara l'emergència ens obliga a prioritzar els recursos residencials. A finals d'any, s'acabarà la Llar Rosario Endrinal, que estarà concertada amb l'Ajuntament, per a les dones amb situacions més cronificades, que conviuran en deu petits apartaments. Enmig de la pandèmia, vam obrir Llar Impuls, amb set places per a aquestes joves que es troben en una situació sobrevinguda al carrer. Funciona des del juliol, juntament amb 21 places més en pisos. El 8 de març, si tot va bé, obrim un espai específic de prevenció per a dones que arrossegueu situacions de precarietat i no tenen un sostre. És l'exemple d'un model amb més intimitat que reclameu les entitats? Són els models que funcionen. Defugim els habitatges col·lectius massificats on només hi ha un sostre sense un acompanyament per treballar la recuperació emocional. Llar Impuls té habitacions

individuals, amb espai d'higiene propi, i els pisos com a màxim els comparteixen dues persones. En el cas de les dones, és imprescindible aquesta recuperació emocional, que necessita intimitat, per generar confiança i seguretat. Teniu casos d'èxit de dones que no tornen a tocar el carrer? Sí. Des del juliol, sis de les dones de Llar Impuls van aconseguir feina i viuen de manera autònoma, i dues han pogut regularitzar la seva situació. Les que venen de situacions més cronificades aconseguim que visquin en un pis de manera autònoma, però sempre necessitaran un acompanyament, i potser no treballaran, però sí que recuperem aficions i capacitats. N'hi ha que prefereixen seguir al carrer? Crec que ningú ho vol. Una altra cosa és que, pels motius que siguin, tots legítims, triïn no entrar als recursos existents, on no els quadren els horaris o no poden entrar els animals o les seves pertinences. N'hi ha que se senten més segures al carrer que en segons quins espais. Com s'erradica el sensellarisme? Plantejar que des del sector social tenim la capacitat d'erradicar-lo és com somiar unicorns. La principal causa és la vulneració del dret a l'accés a l'habitatge i, en el cas de les dones, s'hi afegeix tota l'estructura patriarcal de desigualtat i opressió per raó de gènere. S'han de poder visibilitzar aquests factors estructurals, que s'estan reproduint i que ens afecten a totes. Tant és quants pisos i llars fem, els omplirem tots. Estem tapant una hemorràgia tremenda amb tiretes. El repte és avançar en la perspectiva de gènere. Mirem de posar els recursos sense una temporalitat; potser no arribem a moltes, però sí que generem canvis significatius.

Publicat a:

-El Punt Avui. Girona 22-02-2021, Pàgina 18

-El Punt Avui. Nacional 22-02-2021, Pàgina 18

Font del document:

<http://www.elpuntavui.cat/societat/article/5-societat/1927454-per-no-acabar-al-carrer-la-dona-soste-relacions-molt-toxiques.html>